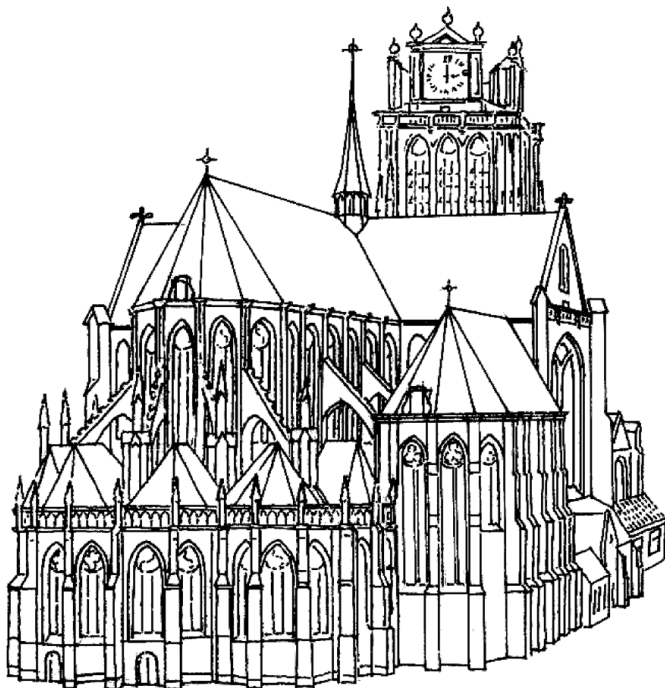

Grote Kerk Gemeente

Dordrecht

zondag 21 november 2021 - 10.30 uur

derde zondag van de Voleinding – Eeuwigheidszondag

voorganger: ds. P. L. Wansink
organist: Cor Ardesch
cantrix: Catrien Posthumus Meyjes
m.m.v. cantorij 'Sura Cantat'

de kleur van deze zondag is wit

Op deze laatste zondag van het kerkelijk jaar komen we samen en gedenken we onze gestorvenen. We weten hen geborgen in Gods eindeloze liefde en trouw.

Door de nieuwe coronamaatregelen hebben we tot onze spijt moeten besluiten de viering van de maaltijd van de Heer te laten vervallen.

We vragen u om aan het eind van de dienst te letten op de aanwijzingen van de ambtsdragers.

- klokgelui vooraf: de Dordtse Dom klokken **3, 4, 5, 6** Gloria Te Deum

- orgelspel: Partita over 'Ach wie nichtig, ach wie flüchtig' G. Böhm

- welkom en korte afkondiging door de ouderling van dienst; stil gebed

VOORBEREIDING

gemeente gaat staan

- openingslied **gezang 130a: 1 allen, 2 cantorij**

1 Uit angst en nood stijgt mijn gebed.
O Heer, wil naar mij horen!
Wanneer Gij op ons falen let,
zijn wij, o God verloren.
Maar in uw eindeloos geduld
delgt Gij de menselijke schuld
en zegent die U vrezen.

2 Ik hoop op God de Heer en wacht
het woord dat Hij zal spreken.
Al loopt het naar de middernacht,
ik volg zijn heilig teken.
Mijn hart is in de donkerheid
een wachter die het licht verbeidt,
een wachter op de morgen.

- bemoediging v Onze hulp in de Naam van de Heer,
g **die hemel en aarde gemaakt heeft.**

- drempelgebed v Barmhartige God, - - -
- - - door Jezus Christus, onze Heer.
g **Amen.**

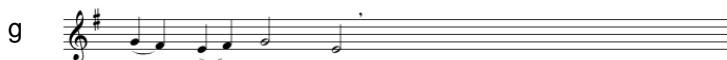
- zondagspsalm **psalm 50: 1, 2**

- 1 De Heer die leeft, de God der goden spreekt,
van waar de zon rijst als de dag aanbreekt,
tot waar zij, als de nacht komt, ondergaat,
roept Hij de aarde op, want Hij houdt raad.
Uit Sion, hoog in heerlijkheid verheven,
verschijnt de Heer, door blinkend licht omgeven.
- 2 Door een verterend vuur voorafgegaan,
omgeven door een wervelende orkaan,
komt onze God, geweldig schrijdt Hij voort.
En Hij verheft zijn stem om 't verste oord
in hemel en op aarde te doen horen
dat Hij zal richten wie Hij heeft verkoren.

gemeente gaat zitten

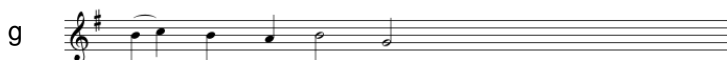
- smeekebed vanuit de nood van de wereld,
besloten met kyrië en gloria **gezang 299f**

c Heer ontferm u,

Heer, ont-ferm u,

c Christus, ontferm u,

Chris-tus, ont-ferm u,

c

Heer, ont-ferm u o-ver ons,

Heer, ontferm u over ons.

g

c Tegen het donker laten wij zingen,
meer dan een leven lang, grenzeloos groot,

Glo-rie de Eeu-wi-ge, Hem al-le eer!

g

heeft Hij
hart voor
mensen!

c Glorie aan God alleen hoog in de hemel

en hier allerwegen, hier waar wij wonen
vrede voor mensen al zijn beminden –
zijn oog rust op hen.

g
Glo-rie de Eeu-wi-ge, Hem al-le eer!

c Laat onze adem U loven en zingen,

g
Mach-ti-ge God, U ons le-ven een lied!

c Zegenen wij U al onze dagen,

Mach-ti-ge God, Gij licht zien-der-o-gen!

g
draag van ons weg heel de we-reld van schuld.

c Machtige God, Gij Zoon en geliefde,
hoor naar ons roepen, vragen om vrede;
draag van ons weg alle dood zelfgekozen,

g

c Gij zijt de enige, Gij onze Heer!

g
Gij toch de eer-ste, weg voor ons uit!

c Onder uw vleugels vinden wij leven,

Mach-ti-ge God, Gij, Zoon en Ge-lief-de,

g
krach-ti-ge Geest, al-le glo-rie aan U!

dragen uw
naam als
een vuur
met ons
mee.

komen op
adem het
duister
voorbij.

DIENT VAN HET WOORD

- groet   v De Heer zal bij u zijn!
                                    g **De Heer zal u bewaren!**

- gebed bij de opening van het Woord

- lezing O.T.: Jesaja 26: 16-19 (NBV)
  - 16 HEER, in onze nood hebben wij u gezocht;
toen u ons tuchtigde, riepen wij u aan.
  - 17 Zoals een zwangere vrouw in barensnood
ineenkrimpt en schreeuwt in haar weeën,
zo verschenen wij voor u, o HEER.
  - 18 Wij waren zwanger en krompen ineen,
maar al wat we baarden was lucht;
wij brachten het land geen uitkomst,
op aarde werd geen mens meer geboren.
  - 19 Jullie doden zullen herleven, de lijken opstaan.
Ontwaak, jullie daar in het stof, en jubel!
Uw dauw is een dauw die leven geeft,
de aarde brengt haar schimmen weer tot leven.

- lied   **gezang 753: 1, 2, 4, 5**
  - 1 Er is een land van louter licht
waar heiligen heersers zijn.
Nooit gaat de gouden dag daar dicht
in duisternis of pijn.
  - 2 Daar is het altijd lentetijd,
in bloei staat elke plant.
Alleen de smalle doodszeescheidt
ons van dat zalig land.
  - 4 Maar ach de stervelingen staan
hier huiverend terzij,
en durven niet op weg te gaan,
het duister niet voorbij.
  - 5 Hing niet het wolkendek zo zwart
van twijfel om ons heen,
wij zouden 't land zien van ons hart,
dat 't hemels licht bescheen.

gemeente gaat staan

- lezing N.T.: Johannes 10: 31-42 (NBV)

- 31 Toen de Joden weer stenen opraapten omdat ze hem wilden stenigen,
32 zei Jezus: 'Ik heb door de Vader veel goeds voor u gedaan; waarom wilt u me stenigen?'
33 'Voor een goede daad zullen we u niet stenigen,' antwoordden ze, 'maar wel voor godslastering: u bent een mens, maar u beweert dat u God bent!'
34 Jezus zei: 'Staat er in uw wet niet geschreven: "Ik heb gezegd: 'U bent goden'"?'
35 De Schrift blijft altijd van kracht; als mensen tot wie God spreekt goden genoemd worden,
36 hoe kunt u mij, door de Vader geheiligd en naar de wereld gezonden, dan beschuldigen van godslastering wanneer ik zeg dat ik Gods Zoon ben?
37 Als wat ik doe niet van mijn Vader komt, geloof me dan niet,
38 maar als dat wel het geval is en u gelooft me toch niet, geloof dan tenminste wat ik doe. Dan zult u begrijpen dat de Vader in mij is en dat ik in de Vader ben.'
39 En weer wilden ze hem grijpen, maar hij ontsnapte.
40 Hij ging terug naar de overkant van de Jordaan, naar de plaats waar Johannes eerder gedoopt had. Daar bleef hij.
41 Veel mensen kwamen naar hem toe; ze zeiden: 'Johannes heeft weliswaar geen wonderteken gedaan, maar alles wat hij over deze man gezegd heeft is waar.'
42 En velen kwamen daar tot geloof in hem.

- lofprijzing   v   Lof zij U, Christus
                    g   **in eeuwigheid, amen.**

gemeente gaat zitten

- woord voor de kinderen

- uitleg en verkondiging

Jesaja 26, 15-19 Johannes 10, 31-41   Voleinding III   Eeuwigheidszondag

Een mensenleven is kwetsbaar. Wij gedenken deze zondag hen die ons zijn voorgegaan. In hun leven, in hun geloof, hun inspiratie, maar ook in hun sterven. Ik blijf dat een van de indrukwekkendste gebeurtenissen van mijn werk vinden. Dat je staat aan het bed van een stervend mens. De broosheid van een mager lichaam, de intense blik, soms een enkel woord of een beweging de adem die langzaam minder krachtig wordt. Een mens, een van

God gegeven mens, die je hebt gekend, hebt liefgehad, waar je boos op bent geweest, die je hebt omarmd. En plotseling is die mens er niet meer. Begrijp me goed, er is soms zeer verlangd naar dat overlijden, maar tegelijk dat definitieve. De levensadem is verdwenen. Je begrijpt de profeet Jesaja als hij in eerste instantie zegt: doden zullen niet herleven, schimmen niet opstaan. Onverbidlijk is de dood.

Wij zijn kwetsbare mensen. Vandaag is het bijna precies zeshonderd jaar geleden dat er hier een enorme storm woedde met als gevolg een grote ramp: de Sint Elisabethsvloed velen vonden de dood en het landschap rond Dordrecht is voor altijd veranderd. Mensen verdreven van huis en haard op de vlucht wanhopig op zoek naar een nieuw bestaan. De actualiteit van die ramp zit hem in onze huidige zorgen om een stijgende waterspiegel, afgelopen zomer overstromingen. De actualiteit zit ook in een vluchtelingenstroom die in deze tijden huiveringwekkende vormen aanneemt. Opnieuw: hoe kwetsbaar is een mensenleven.

De profeet Jesaja gebruikt beeldende taal: Zoals een zwangere vrouw in barensoed ineenkrimpt en schreeuwt in haar weeën, zo verschenen wij voor u o Heer. En hij vervolgt: we waren zwanger en krompen ineen, maar al wat we baarden was lucht. Een beeld van pijn, van nood. Maar in onze nood Heer hebben wij u gezocht. De mens oog in oog met de dood zoekt naar God. In onze geseculariseerde maatschappij doet lang niet iedereen dat meer. Dat besef ik. Tegelijk beken ik u dat ik juist bij stervende mensen altijd een nauwe band met de Eeuwige God ervaar. Wij zijn er niet zomaar. Elk mens is een geschenk van God en op die overgang tussen leven en dood tast je als het ware de eeuwigheid. Je bent niet alleen in dit immense universum, je bent gekend. Een stervend mens valt niet zomaar buiten Gods barmhartigheid.

Op een wonderlijke manier komt dat aan de orde in de woordenwisseling tussen Jezus en de omstanders die hem zelfs willen stenigen. Ze verwijten hem godslastering, hij beweert dat hij God is. Het is de vraag of Jezus dat zo gezegd heeft maar dat laat ik nu rusten. Belangrijker: Ook in dat gesprek met Jezus de dreiging van dood. Dan haalt Jezus psalm 82 aan. Daar wordt tot rechters (?) gezegd: jullie zijn goden. De redenering van Jezus is: als al tot die rechters gezegd wordt jullie zijn goden, hoeveel te meer kan dat van Hem gezegd worden, want Hij is in de Vader en de Vader is in Hem. Daar ligt het geheim van deze Jezus. Hij is één met de Vader. Steeds weer onderstreept de evangelist Johannes die wonderlijke eenheid tussen God de Vader en deze mens. En daarom doet hij de wonderlijke dingen die Hij doet. Daarom is hij vol van liefde, vol van genezing, doorbreekt hij tweedelingen, smeedt hij mensen aan elkaar. Hij is als het ware de belichaming van de barmhartigheid van God. Dat is geen blasfemie, geen godslastering. Nee dat brengt ons in de kring van de levende God, waar de dood niet het laatste woord heeft. Waar wij zelfs als stervend mens niet vallen buiten zijn barmhartigheid. Zouden we doorlezen in het Johannesevangelie gaat het overigens niet toevallig meteen

over een stervend mens, Lazarus. En hoe dat Jezus raakt en hoe Hij hem ten leven wekt. Hij en de Vader zijn één. Maar dat betekent niet dat hij niet kwetsbaar is. Integendeel. We weten hoe het met hem afloopt, menselijkerwijs gesproken dan. Deze godenzoon sterft als de minste van mensen. Ook bij hem de adem die stopt, het leven dat wijkt. Maar dan ook bij Hem de zekerheid dat God hem niet loslaat. In zijn benauwdheid, in zijn angst in zijn pijn. In God geborgen. Echt?

Ik wil niet al te stellig overkomen, alsof twijfel je niet kan overvallen, maar toch: ja echt. Dat ja is verankerd in Gods trouw. Dood is niet zomaar dood. Alsof we makkelijk zouden weten wat dat is, dood. Nee wij weten van een God wiens trouw verder reikt dan de dood. Hij die vasthoudt door de dood heen. Dat gaat in tegen het levensgevoel dat we maar al te goed kennen. Dood is dood. Einde verhaal. Die visie op de dood kom je ook in het Oude Testament al tegen. Waar de doden een schimmig bestaan leiden. Vaak wordt gezegd dat het Oude Testament zelfs geen geloof in de opstanding der doden kent. Dat is een misverstand. En de tekst die dat bij uitstek ontkracht hebben we vanmorgen gehoord. De profeet roept uit: Jullie doden zullen herleven, de lijken opstaan. Ontwaak jullie daar in het stof en jubel! En dan gebruikt Jesaja opnieuw een beeld, dat van dauw. Zijn vorige beeld dat van barensweeën had ons al aan het denken kunnen zetten. Immers die benauwenis eindigt bepaald niet met de dood, *die* schreeuw geeft leven.

Maar dauw. Op de droge aarde liggen vroeg in de morgen druppels van water van leven. Ze flonkeren soms in de zon en een enkele keer zie je zelfs een regenboog. Teken van Gods trouw. We kunnen dat tegenwoordig verklaren, denken we. Maar raakt onze verklaring de kern? Is het niet een wonder dat na de nacht plotseling dauw uit de hemel neerdaalt, teken van leven. Ik zou zeggen van wel. Een teken van Gods trouw die nooit verdwijnt. Zelfs in de dood.

Zo bezien is het een wonder dat een kwetsbaar mensenlichaam, dat we met onze liefde hebben omringd, dat de adem loslaat, dat dat geborgen is in Gods liefde. Voor eeuwig.

Wij zijn kostbaar in Gods ogen.

Met recht: Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest tot in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

- cantorij: **De profundis** Christoph Willibald Gluck (1714-1787)

De profundis clamavi ad te,
Domine;
Domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuae intendentes
in vocem deprecationis meae.
Si iniquitates observaveris,
Domine,
Domine quis sustinebit?
Quia apud te propitiatio est;
et propter legem tuam sustinui te,
Domine.
Sustinuit anima mea in verbo eius;
speravit anima mea in Domino.
A custodia matutina usque ad
noctem
speret Israel in Domino.
Quia apud Dominum misericordia,
et copiosa apud eum redemptio.
Et ipse redimet Israel ex omnibus
iniquitatibus eius.

Uit de diepte roep ik tot u, HEER,
2 Heer, hoor mijn stem,
wees aandachtig, luister
naar mijn roep om genade.
3 Als u de zonden blijft gedenken,
HEER,
Heer, wie houdt dan stand?
4 Maar bij u is vergeving,
daarom eert men u met ontzag.
5 Ik zie uit naar de HEER,
mijn ziel ziet uit naar hem
en verlangt naar zijn woord,
6 mijn ziel verlangt naar de Heer,
meer dan wachters naar de morgen,
meer dan wachters uitzien naar de
morgen.
7 Israël, hoop op de HEER!
Bij de HEER is genade, bij hem
is bevrijding, altijd weer.
8 Hij zal Israël bevrijden
uit al zijn zonden.

GEDACHTENIS VAN DE GESTORVENEN

- inleidend gebed

- enkele kaarsen worden aangestoken ter nagedachtenis aan hen die ons
ontvallen zijn, steeds afgewisseld met:

(eerste keer alleen de cantorij, daarna steeds allen)

(MdD / CA)

Laat toch uw licht, ons don-ker door-schij-nen,
straal tot in de dood.

The image shows two staves of musical notation. The first staff is a treble clef with a 4/4 time signature, containing a sequence of notes: a quarter note (C), a quarter note (D), a quarter note (E), a quarter note (F), a quarter note (G), a quarter note (A), a quarter note (B), and a quarter note (C). The second staff is a bass clef with a 4/4 time signature, containing a sequence of notes: a half note (C), a half note (D), a half note (E), and a half note (F). The lyrics are placed below the notes.

*nadat de laatste kaars is aangestoken en we gezongen hebben, zijn wij een
ogenblik stil.*

- voorganger   Laat hen niet vergeten raken,
laat de naam waarmee Gij hen riep niet verloren gaan.
Het werk van hun handen – nu ons toevertrouwd –
laat het niet tevergeefs geweest zijn.
Verzamel hen bij uw getrouwen
in uw eeuwig licht.

DIENT VAN DE GEBEDEN

- dankgebed en voorbeden, steeds onderbroken door **gezang 368j**

v   zo bidden wij U allen tezamen

g

Heer, hoor ons bid-den, laat ko-men uw rijk!

moment van persoonlijk gebed in stilte

- gezamenlijk Onze Vader

gemeente gaat staan

- slotlied

gezang 749

- 1 'Op, waak op!' zo klinkt het luide.
Wat wil dit roepen toch beduiden,
gij torenwachters van de tijd?
'Middernacht is aangebroken,
zijn uwe lampen wel ontstoken,
gij maagden, die de Heer verbeidt?
Gij slapenden, ontwaak,
de bruidegom genaakt!
Halleluja,
nu opgestaan!
Het feest breekt aan;
gij moet Hem ijlings tegengaan.'
- 2 Sion hoort de wachters zingen,
zij voelt het hart van vreugd opspringen,
ontwaakt met spoed, staat haastig op.
Uit de hemel daalt Hij neder,
in waarheid sterk, in liefde teder:
haar licht verschijnt, haar ster gaat op.
Kom Heiland, 's aardrijks kroon,
Heer Jezus, 's Vaders Zoon!
Zing hosanna,
kom altermaal

ter bruiloftszaal,
waar Hij ons roept aan 't avondmaal.

- 3 Laat ons U ter ere zingen
met allen, die uw troon omringen,
één koor van mens' en engelenstem!
Paarlen zijn der poorten bogen,
die nederdalen uit den hoge:
het hemelse Jeruzalem.
Geen oog heeft ooit begroet,
geen hart heeft ooit vermoed
zulk een vreugde.
Zo juichen wij
en roemen blij
de glorie van uw heerschappij!

- uitzending en zegen
allen: **Amen.**

- orgelspel: Adagio (Air célèbre) J.S. Bach / S. Karg-Elert

collecten

In deze dienst zijn de collecten bestemd voor de volgende doelen:

kerk: Kosten kindernevendienst

diaconie: Pauluskerk Vluchtelingenwerk (voorheen Stichting OMZO)

Pauluskerk Vluchtelingenwerk is een zelfstandige stichting verbonden aan de Pauluskerk. Zij zet zich in voor mensen in Rotterdam die niet over een officiële verblijfsvergunning beschikken. Het vluchtelingenwerk is een van de zuilen van de Pauluskerk.

Uw gaven voor kerk en diaconie kunt u overmaken op rekeningnummer NL37 INGB 00006573 05 t.n.v. Wijkraad 1 der Hervormde Gemeente onder vermelding van **kerkdienst 21 november 2021**. De penningmeester zorgt voor de verdeling.

Ook staan er bij de uitgang schalen voor uw gaven.

agenda

maandag t/m vrijdag 10.00-14.00 uur	stilteruimte Trinitatiskapel (zondag 12.00-14.00 uur)
maandag 22 november, 20:00 uur	ouderlingenberaad, wijkzaal Grote Kerk
woensdag, 7.15 uur	ochtendgebed in de Trinitatiskapel, 8.00 uur ontbijt en 8.45 uur lauden
donderdag 25 november, 20:00 uur	gesprekskring, Trinitatiskapel
zaterdag 27 november, 19:30 uur	Rock Solid

komende zondag 28 november, 10:30 – Advent I

voorganger: ds. P. L. Wansink

organist: Cor Ardesch

gastlidmaatschap

U voelt zich betrokken bij de Grote Kerk Gemeente en weet zich met ons verbonden? Dan is het mogelijk om gastlid te worden. Voor meer informatie verwijzen we u naar: www.grotekerk-dordrecht.nl.